

1234567

שאינו רוצה משמתינן ליה למזיר מיהא להרוג אותו
כלז ולסלק הזיקה עכ"ל הרי שדייק ואמר להרוג
אותו כלז משמע שאין די לקיים אותו ע"י קשירה
בשלשלת וע"ז הביאו רמב"ם נ"כ וכן צ"ק

דמ"ו א' אמר אבי"ה"ט

דר"א כדמניא רנ"א כו'

ור"א האמר אין לו

שמירה אלא סכין ואפשר

שזהו ממדת חסידות

להורנו לגמרי וכמש"כ

הרשב"א צחי' לספ"ד

דצ"ק שאסרו להשהותו

משום מדות חסידות ור"ל משום הלאו דלא תשים
דמים בציתך ש"ד לקיימו בקשור בשלשלת וכמתינן
דצ"ק ע"ט צ' ועיין צשו"ת אהל משה להג"מ
משה ק"צ ממעזריטש סי' ע' שכ' להקשות ע"ד

הרשב"א אין אפשר

לשמתי' לסלק המזיק ע"ז

שאינו מזהר אלא מטעם

מדת חסידות עיי"ש

ומש"כ שם דהפירוש דצין

כך וצין כך משמתינן פי'

צין שהזיק וצין שלא הזיק

הוא שלא כד' רש"י הג"ל:

יגדל אדם את הכלב אלא א"כ

קשור בשלשלת ועליו אחז"ל

בגמרא (פ"ג, א') מגדל בארור

למדנו שמה שהזהירו חכמים בכלב

בריא לשלשלת דהיינו כלב רע

אבל כלב שאינו רע מותר כדאמר

(ב"מ ע"א, א') האי ארמלתא לא תרבי אבל אחרים מותרים וההוא בכלב דלאו

בר הזיק הוא מיירי ותן לחכם ויחכם עוד.

למדנו שמוזהרים בני ישראל שלא להעמיד כל דבר המביא לידי הזיק בבתייהם.

1234567

סימן ריא

לא תשלח בעלת בעל.

אוצר החכמה

יתברך שם יוצרנו שהקפיד על [בושת] בנות ישראל דכתיב בפרשת כי תצא כי
יקח איש אשה וגו' וכתוב והוציא עליה שם רע וגו' וכתוב ואלה בתולי בתי
וכתיב ולו תהיה לאשה לא יוכל וגו' (דברים כ"ב, י"ג). ותניא בכתובות פרק

ציונים ביראים ישן סימן קצ"ז — רמב"ם ל"ת שני"ט הלכות נערה בתולה פרק ג' הלכה ד' ופרק י"ט מסנהדרין מנין
חלאין קס"א — סמ"ג לאו פ"ו — חינוך תקנ"ד.

(בסוף הסימן) ויעוין לקמן סימן רל"ב הנדון איזה בית חייב במעקה, ובמה שביארנו שם.

הרמב"ם בפ"א הלכה ה' כתב וז"ל הרבה דברים אסרו חכמים מפני שיש בהם סכנת נפשות וכל העובר עליה
ואמר הרינו מסכן בעצמי ומה לאחרים עלי בכך אי איני מקפיד על כך, מכין אותו מכת מרדות ואלו הן וכו'
יעו"ש ומלשון קרית ספר נראה דהכל בכלל והוי דאורייתא יעו"ש. ובבאר הגולה בשו"ע חו"מ סימן תכ"ז אות
ע' על זה שכתב דמכין מכת מרדות כתב וז"ל ס"ל דהם מדרבנן ואסמכניהו אקרא, ומ"מ מכין עליהם כמו שאר
מצוות דרבנן, א"נ קיים להו שהם מדאורייתא ואין לוקין עליהם כדאשכחן חצי שעור דאסור מן התורה ואין לוקין
עליו וכו' עיי"ש. וסיים שם המחבר (לאחר שהביא את לשון הרמב"ם הנ"ל) והנהר בהם עליו תבוא ברכת טוב,
וכתב שם הט"ז זה נכלל בפסוק חכו ממתקים פירשו חז"ל יש חיך מתוק מזה. ה"נ לא די לאדם שיציל עצמו
מהזק אלא עוד נותנים לו שכר על זה עכ"ל.

שהקפיד. עיין לקמן בסימן רי"ב במצוה אונס לא ישלם מה שנביא מלשונו של ספר החינוך.

(ג) ואינו נוהג לא יוכל לשלחה אלא נערה כו' הנערה נערה מלא הכתוב ואמר ריב"ז המס"ר על היתומה פטור שנאמר ונתנו לאצי הנערה פרט כו' כל"ל [הגר"ד שליט"א] ובסמ"ג עשין נ"ה וא"ס עד שיוציא על הנערה שנאמר והוציאו את צמולי הנערה נערה מלא צה"א דבר הכתוב שאל"כ אפי' קטנה צמסמע ובספרים שלי אינו כן וכבר העיר

ע"ז הכ"מ על הרמב"ם פ"ג מהל' נערה ה"ז ומן ואריצ"ס כו' עד ותניא נערה מאורסה חסר צנדפס. (ד) ריקה פה שורה שלמה ויש להשלים עפ"י הגמ'. המעתיק. וכל"ל א"ר אחא תיפתר שצא עליה עד שלא מת אציה ומת אציה דכיון שצא כו' כ"ה הירושלמי רפ"ג דכתובות ועיין צחוס' דכתובות מ"ד ז' ד"ה המוציא כדברי

נערה ששנתפתתה (מ"ו, א') כיצד הוצאת שם רע בא לב"ד ואמר: פלוני לא מצאתי לבתך בתולים, נמצא שאינו שם רע הוא לוקה (ואינו) [ו]נותן ק' סלעים בין בעל

בין לא בעל, ר"א בן יעקב אומר לא נאמרו אלו דברים אלא בשבעל (וקיי"ל לא נאמרו דברים אלו אלא בשבעל) וקיי"ל כר"א בן יעקב [שמשנתו] קב ונקי ומייתי לה ביבמות (ל"ז, ב') וטעמא דפסק ר' אליעזר בן יעקב לא נאמרו אלו דברים אלא בשבעל פי' כל דין האמור בפרשה לענין מלקות ותשלומין ולאו דלא יוכל לשלחה לא נאמר אלא בשבעל (וקרא) [מקרא] דכתיב ובא אליה ואקרב אליה

ואינו (א) נוהג קרא דלא יוכל לשלחה (ישראל ולא איירי קרא) אלא בנערה כדאמר ריש לקיש פרק נערה שנתפתתה (מ"ד, ב') המוציא שם רע על הקטנה פטור שנאמר ונתן לאבי הנערה פרט לזו שאין לה אב, פי' שאינו חייב במאה סלעים ומלקות. ומותיב ר' יוסי בר זבדא אם מאן ימאן לרבות יתומה לקנס דברי ר' יוסי בר יהודא, איהו מותיב לה ואיהו מפרק לה בבא עליה ואחר כך נתייתמה ורבא אמר חייב וטעמא מדאיצטריך למעוטי בתולת ישראל ולא בתולת גרים שאין לה דבר גר שנתגייר כקטן שגולד דמי.

יש לתמוה. הא תנן (כ"ט, א') אלו נערות שיש להן קנס גיורת שנתגירה פחותה מבת ג' שנים ויום אחד וההוא כיתומה הוי, תירוצ' זה הדבר ועיקרו מצינו בירושלמי והכי גרסינן התם ר' יוסי בר חנינא אומר אונס והמפתה את היתומה פטור מחלוקת ר' יוסי הגלילי ור"ע וכולהו קנסה לעצמה. א"ר יוסי (הגלילי) מתני' גיורת פחותה מבת ג' ולאו כיתומה הויא. ותניא תחת אשר ענה לרבות יתומה לקנס דברי ר' יוסי הגלילי א"ר (ד) [אחא תיפתר שבא עליה עד שלא

וקיי"ל. וכן הוא ברמב"ם פרק ג' מנערה בתולה הלכה ר'.

היראים ועי' להרמב"ן צמלחמות. (ו) כל"ל וכ"ה
 צנדפס וז"ל שם וטעמא דגיורת דכתיב כי עשתה
 נבלה בישראל ולא גרים ע"כ. אולם כאלן ניתוסף
 צכת"י דגרים הרבה עבר ושלחה כו' דקשה לי'
 לרצינו מ"ש הכא דדרשינן
 בישראל ולא גרים ואילו
 לענין צורה דכתיב
 [צמדצ' ג' י"ג] כל צכור
 בישראל ממעטין גרים
 וזש"ר כאלן וטעמא
 דגיורת כו' בישראל וגו'

ולאו גרים כו' ור"ל צמה שהוסף תיצת וגו'
 דכוונת דרשחם הוא מדכתיב עשתה נבלה בישראל
 לזנות צית אציה ומוזה נתמעטו גרים דגר שנתגייר
 כקטן שוגלד דמי וזו אין לה אצ וזה שסיים רצינו
 אצל מישראל ממעטי
 גרים כו'. (ז) כל"ל
 [הגרל"ד]. (ח) זרע צית
 ישראל דקדושין [ע"ח א']
 וצנ"י דסנהדרין [פ"ו א']
 וזרע צית כו' ועיין לעיל
 סי' קע"ו ומש"ש:

הגלילי לר' יוסי הגלילי פריך דמתחת אשר ענה מתמעט יתומה דלא ממאן
 ימאן, דמאן ימאן דרשינן דבין היא ובין אביה יכולים לעכב ותו לא מירי.
 ומתניתין דקתני גיורת כר"ע היא.

ותניא (מ"ה, א') נערה מאורסה שזנתה ומשבגרה הוציאו עליה שם רע אינו
 לוקה ואינו נותן ק' סלעים.

(דתניא) [ותנן] באלו נערות (מ"ד, א') הגיורת שנתגיירה בתה עמה והיא נערה
 וזנתה הרי זו בחנק אין לה פתח בית אביה ולא מאה סלעים. וכי היכי דמיפטר
 ממאה סלעים מיפטר נמי מלאו דלא יוכל שהרי כולו בענין אחד נאמרו.
 וטעמא (דבוגרת) [דגיורת] (י) דכתיב כי עשתה נבלה בישראל וגו' ולא גרים
 דגר שנתגייר כקטן שגולד דמי (וכתיב כי עשתה נבלה בישראל וגו') וזו אין
 לה אב אבל מישראל לא ממעטי גרים דגרים כישראלים מיקרי. דאמרינן
 בתחילת בכורות (ג', ב') ההיא גיורתא דיהבו לה אחא חיותא לפטומא ופטרי
 לה מן הבכורה מטעם שותפות אחי שהיו (גרים) [גויים] (י) אבל מטעם דידה
 לא [מפטרי] דבכור בישראל קרינא ביה, וההיא דמצות חליצה (יבמות ק"ב,
 א') דאמר ולענין חליצה עד שיהא אביו ואמו מישראל שנאמר ונקרא שמו
 בישראל התם קרא יתירה דריש. ואין לדמות לה זרע (י) בית ישראל לבניו
 דקדשים וגם הדר' לזרע בית ישראל ובני ישראל לחור,

משבגרה. בדין אונס ומפתה כתב הרמב"ם בפרק ב' הלכה ט"ו מפותה או אנוסה שלא תבעה עד שבגרה או עד
 שנשאת או שמת האב הרי הארבעה דברים או השלשה שלה וכו' עכ"ל ועמד באבי עזרי בפרק ג' הלכה ב' לענין
 מוציא שם רע מה דינו יעו"ש בדבריו.

(ב) כ"ה נדפס וכיון רצינו צוה למרן קושיית הירושלמי וכמס"כ בתוס"ס שם ונדפס חסר דברי הירושלמי וצ"ל כאן צלשון הירושלמי א"ר מתמילא [ולפנינו מתניה] תפטר למתני' שהיו כו'.

עבר ושלחה חייב להחזירה דכתיב ¹²³⁴⁵⁶⁷ (כי) [ולו] תהיה לאשה וגו' ודרשינן במכות (ט"ו, א') מהכא כל ימיו בעמוד [והחזר קאי] ולא יוכל לשלחה

בגט דילמוד שילוח זה הסתום משילוח מפורש דכתיב ושלחה מביתו והוא בגט קאמר דכתיב בה ספר כריתות.

סימן ריב

אונם לא תשלח.

את ה' אלהיך תירא וקיים אשר צוה בפרשת כי תצא כי ימצא איש נערה בתולה וגו' (דברים כ"ב, כ"ח), פירוש ותפשה ^{לוצר החכמה} [ואנסה כל תפישה אונם דכתיב ונתפשם חיים (מלכים ב' ז', י"ב) וכתיב ותתפשהו] בבגדו (בראשית ל"ט, י"ב) משם למדנו ונתפשה דסוטה שפירש ונאנסה וכתיב ולו תהיה לאשה וגו' פי' שכל שילוח אשה בגט כאשר פירשתי,

בכתובות באלו נערות שיש להן קנס (כ"ט, א') הבא על הממזרת ועל הנתינה ועל הגיורת שבויה ושפחה שנפדו שנתגיירו ושנשתחררו פחותות מבת ג' שנים ויום אחד, הבא על אחותו ואביו ואחות אמו ואחות אשתו ואשת אחיו [מאמו] (ב) ואשת אחי אביו ועל הנדה אע"פ שהן בהכרת אין להן מיתת

ציונים ביראים ישן סימן קצ"ו — רמב"ם ל"ת שני"ח והלכות נערה פרק א' ג"ד' — סמ"ג לאו פ"ד — חינוך תקנ"ח — טושו"ע אבן העזר סימן קע"ז.

עבר וגירשה. לכן לא לוקה וכתב הרמב"ם בפרק ג' הלכה ד' ואם קדם אחר וקדשה או שמתה או שהיה כהן שאסור בגרושה לוקה על גירושיה.

אונם לא תשלח. וכתב בחינוך מצוה תקנ"ז וזה לשונו משרשי המצוה כדי לייסר הנבלים מן המעשה הרע הזה ושלא יהיו בנות ישראל כהפקר, שאם יחשוב האונם למלאת נפשו בה וילך לו יקל בעיניו לעשות כן פעמים הרבה, אבל בדעתו שתהיה קשורה עמו ומוטלת עליו כל ימיו לחיוב שאר כסות ועונה, ואפילו אם יקוץ בה לא יהיה לו רשות לגרשה לעולם, ושיתחייב ליתן לאביה חמישים כסף, מיד באמת יכבוש יצרו וימנע מלעשות הנבלה עם הקנס הזה, וגם יש קצת תנחומין על העניה המבוששת שתשאר עמו לעולם פן יכישנה איש אחר בדבר הרע שאירע לה ופקודי ה' ישרים משמחי לב, עכ"ל.

כל תפישה אונם. וכתב הרמב"ם בפ"א כל הנבעלת בשדה הרי זה בחזקת אנוסה ודין בו דין אונס עד שיעידו העדים שכרצונה נבעלה וכל הנבעלת בעיר הרי זו בחזקת מפותה מפני שלא זעקה עד שיעידו העדים שהיא אנוסה כגון ששלף חרב ואמר לה אם תזעקי אהרוג אותך, עכ"ל. יעו"ש בנו"כ.